

DATUM

2019-10-31

DNR

2019-2.3.1-284

Kulturdepartement
103 33 Stockholm

ERT DNR
Ku2019/01318/CSM

Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället

Sammanfattning

Delegationen mot segregation delar utredningens bild att statsbidrag till civilsamhället är en förmån. Därav är det rimligt och relevant med ett demokrativillkor som syftar till att förhindra att staten finansierar verksamheter som är i strid med det demokratiska styrelseskicket och samhällets grundläggande värderingar. Delegationen mot segregation ställer sig också positiv till att *särskilda skäl* införs.

Delegationen mot segregation har följande synpunkter och förslag:

- att det framtida stödet som ska utformas i tillämpningen av demokrativillkoret också får i uppdrag att analysera och föreslå hur kraven på demokratisk uppbyggnad skulle kunna utformas för att minska ett demokratiskt underskott och stimulera förutsättningar att ansöka om bidrag för fler delar av civilsamhället, i synnerhet föreningar och mindre sammanslutningar som är verksamma i områden med socioekonomiska utmaningar.
- att det behöver inrättas ett juridiskt centralt stöd i en myndighetsgemensam funktion i likhet med Statskontorets förslag om inrättande av ett råd eller nämnd för bidragsprövning. En sådan organisering skulle kunna ta sig an praktiska fall och ge situationsanpassad vägledning utifrån behov, även när de uppstår i realtid. Delegationen mot segregation anser att utredningens förslag missar behovet av ett flexibelt stöd till uttolkning i det praktiska arbetet.Handledningar och kunskapsproduktion svarar inte ensamt mot det behovet.
- att det framtida stödet som ska utformas analyserar civilsamhällets olika förutsättningar att genomföra den interna kontrollen för att uppvisa att demokrativillkoret är uppfyllt. Detta med anledning av att de ekonomiska och administrativa förutsättningarna ser olika ut inom civilsamhället.

- att utredningen kompletteras med ett förslag på system som säkerställer samstämmigt agerande mellan myndigheter och likvärdig behandling av alla organisationer i samband med beslut om ökad granskning. Det är viktigt att beakta ett icke-diskriminerings- och segregationsperspektiv i tillämpningen.
- att stödet inrättas under en prövoperiod för att sedan utvärderas som grund för vidareutveckling och justering.
- att det görs en omprövning av beslutet om var stödet av tillämpningen ska placeras.

Yttrande

Övergripande synpunkt

Delegationen mot segregation föreslår att det framtida stödet som ska utformas i tillämpningen av demokrativillkoret också får i uppdrag att analysera och föreslå hur kraven på demokratisk uppbyggnad skulle kunna utformas för att minska ett demokratiskt underskott och stimulera förutsättningar att ansöka om bidrag för fler delar av civilsamhället. Att också föreslå hur villkoren för demokratisk uppbyggnad skulle kunna utformas har inte ingått i den aktuella utredningen.

Förslaget är centralt utifrån ett segregationsperspektiv och i relation till politiken för det civila samhället ingår att förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden ska stärkas, både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter (prop. 2009/10:55 s. 44).

Föreningar i områden med socioekonomiska utmaningar upplever att de har sämre förutsättningar och villkor än i andra områden och att de i högre grad är beroende av offentliga medel, men har svårt att ta del av bidragen på grund av högt ställda formella krav (MUCF, utvecklingen av ideella föreningsvillkor 2016, 2017). Det handlar särskilt om de informella och öppna former av organisering som ryms inom begreppet så som mindre sammanslutningar, organisationer och andra samverkansformer som är verksamma i områden med socioekonomiska utmaningar.

I områden med socioekonomiska utmaningar är deltagandet i demokratin lägre i jämförelse och ett vitalt och levande civilsamhälle betydelsefullt, för områdets utveckling. Individer som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är i lägre grad delaktiga i demokratin i jämförelse med andra. Grundläggande socioekonomiska förutsättningar, såsom inkomst och utbildningsnivå, har stor betydelse för hur människor engagerar sig och deltar i demokratiska processer (SOU 2016:5).

8.2 Bevisbörda och beviskrav

Att det ska vara upp till den ansökande organisationen att visa att samtliga villkor är uppfylla är rimligt. Ur ett segregationsperspektiv är det emellertid viktigt att ta hänsyn till de ekonomiska och administrativa förutsättningar som organisationer i områden med socioekonomiska utmaningar har, för att kunna kontrollera och granska sin egen verksamhet. Myndigheten föreslår därför att det framtida stödet som ska utformas analyserar civilsamhällets olika förutsättningar att uppvisa att samtliga villkor är uppfylla och därmed identifierar förslag på lösningar för föreningar som har svaga förutsättningar att genomföra den interna kontrollen.

Myndigheten anser också att det skulle behövas ett gemensamt system mellan bidragsgivande myndigheter som stödjer icke-diskriminerande praktik i myndigheters arbete att identifiera när det finns skäl för utökad granskning. Ett gemensamt system skulle öka samstämmigheten mellan olika myndigheter och vara ett sätt att stödja en likvärdig behandling av olika organisationer och minimera risken för att olika myndigheter gör olika bedömningar.

10.3.2 Uppdrag att stödja de bidragsgivande myndigheterna i tillämpningen av demokrativillkoret

Delegationen mot segregation anser att det behöver inrättas ett juridiskt stöd centralt och i en myndighetsgemensam funktion i likhet med Statskontorets förslag om inrättande av ett råd eller en nämnd för bidragsprövning (Statskontoret 2017). Det är viktigt att ett oberoende rådgivande organ, som inte är kopplat till en bidragsgivande myndighet, får möjlighet att bereda komplexa ärenden innan beslut, även i realtid.

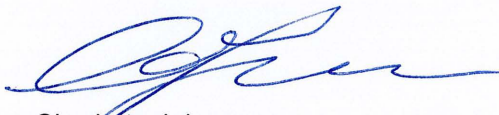
Myndighetens erfarenhet är att ett av flera behov av stöd i tillämpningen av demokrativillkoret är stöd i uttolkning och utveckling av praxis, inte enbart kunskapsstöd i efterhand såsom stödmaterial eller generella utbildningar om bidragsgivning. Också i tidigare remisser har myndigheten därför föreslagit ett juridiskt stöd centralt och i en myndighetsgemensam funktion.

Det är viktigt att det stöd som inrättas blir ändamålsenligt. Därför föreslår Delegationen mot segregation att stödet inrättas under en prövoperiod om två år för att sedan utvärderas med avseende på ändamålsenlighet och relevans, som grund för vidareutveckling och justering. Utvärderingen bör också beakta om stödet verkar utifrån ett icke-diskriminerings- och segregationsperspektiv.

Var stödet förläggs är viktigt att överväga noggrant och därmed ser vi behov av att ompröva var stödet av tillämpningen ska placeras. Delegationen mot segregation anser att det kan uppkomma trovärdighetsrisker om ett stöd placeras på en

myndighet som har egen bidragsgivning. Det kan utmana idén om opartiskhet och neutralitet att en instans som fördelar bidrag också ska vara den instans som stödjer myndigheters arbete med kontroll av bidragstagare.

I detta ärende har tillförordnad direktör Charlotte Johansson beslutat.
Processledarna Ihsan Kellecioglu och Nina Olsson har varit föredragande.

Charlotte Johansson

Nina Olsson